

Stanovisko Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, z. s. k zamýšlené pohledové prezentaci románského portálu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Plasích

Záměr prezentace románského portálu a s tím spojené odstranění (přemístění) raně barokního portálu v západním průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie v Plasích nastoluje řadu mimořádně závažných otázek, které dle našeho názoru nebyly poctivě a skutečně objektivně zodpovězeny, bohužel některé zřejmě ani nebyly formulovány. Dovolujeme si je proto položit:

1. Je rozsáhlý destruktivní zásah do integrity památky odůvodňovaný dokumentační a průzkumnou činností oprávněný a v souladu s platnými metodikami a především v souladu s etickou rovinou badatelské činnosti, která se dnes snaží do objektů zájmu fyzicky zasahovat zcela minimálně?
2. Jakými prostředky bude eliminováno nezpochybnitelné riziko budoucího poškození portálu vinou povětrnostních podmínek, přírodních procesů a událostí nebo například vandalů?
3. Co bude pro portál a jeho materiálovou autenticitu znamenat osazení nových dveří a z toho vyplývající nutnost jeho dalšího statického zajištění?
4. Portál je mimořádnou databankou hmotného pramene, je v něm uloženo obrovské množství informací, z nichž dnes umíme pokročilými nedestruktivními metodami zjistit pouze zlomek. Jak ale zajistíme ochranu a uchování těchto informací pro budoucí generace, když bez přehánění každý fyzický dotek s materií portálu nám je nevratně ochuzuje o jednotky až desítky procent a konzervační či restaurátorský zásah s použitím chemických prostředků je podle mnohých odborníků zničí úplně?
5. Jaký dopad na celkovou architektonickou a výrazovou kvalitu raně barokního západního průčelí, resp. celého kostela bude mít odstranění jeho dominantního, centrálního prvku, tj. vstupního portálu?
6. Byli se záměrem prezentování románského portálu v raně barokním průčelí seznámeni nejen přední odborníci na středověkou, ale také na barokní architekturu? Pokud ano, jaký je jejich odborný názor?
7. Projednala záměr prezentace portálu vědecká rada generální ředitelky Národního památkového ústavu? Byl tento záměr, reálně připravovaný minimálně od roku 2017, diskutován s další odbornou veřejností?
8. Byly při hodnocení záměru zvažovány i jiné současné možnosti prezentace vlastního portálu, resp. jeho otisku v dnešní době, které jsou stále častěji v památkové péči využívány (např. zhotovení přesné tvarové hmotné kopie, vizualizace 3D modelu atp.)?
9. Může obor památkové péče, mj. i ze závažných precedenčních důvodů, akceptovat a dokonce podpořit tak zásadní destruktivní intervenci do cca 350 let jsoícího, památkově chráněného celku?
10. Znamená pro českou památkovou péči, že bude opuštěna zásada požadující respekt a ochranu všech dochovaných vrstev památky, jsou-li vůči její další existenci nekolizní?
11. Bylo zvažováno, zda je celkový záměr v souladu s mezinárodní Úmluvou o ochraně architektonického dědictví, která je součástí českého právního řádu?

Považujeme za podstatné zdůraznit, že členové Sdružení pro SHP v žádném případě nezpochybňují mimořádnou hodnotu plaského románského portálu a souhlasí s předběžnými závěry odborníků na danou problematiku, že jde o mimořádný a zcela výjimečný doklad

románské architektury a výtvarného umění. **Výjimečná hodnota si však dle našeho názoru zaslouží také výjimečnou ochranu.** I pokud bychom absolutně nadřadili cenu stáří a uměleckovýtvarnou hodnotu nad všechna další hodnotící kritéria při stanovování památkové hodnoty historické stavby, což ovšem je, jak je obecně známo, zásadně chybný metodický postup, dostupné informace i naše odborné poznatky a zkušenosti potvrzují velké obavy z narušení a podstatné nevratné transformace dochovaného originálu.

Výše nastolené otázky a tyto okolnosti nás vedou k formulování výzvy, aby byl záměr prezentace románského portálu v západním průčelí kostela Nanebevzetí Panny Marie revidován a památka byla bez jakýchkoliv dalších fyzických zásahů do materie románského portálu opětovně uvedena do podoby před zahájením sondáží a rozebráním raně barokního portálu. Adekvátní jsou podle našeho názoru pouze mimořádně šetrná a odborně prodiskutovaná, architektonicky vytříbená a aditivním způsobem připojená nedestruktivní reverzibilní konstrukční opatření pro zajištění stability srostlice obou portálů ve zdivu průčelí.

Členové Sdružení pro SHP zároveň deklarují, že jsou v dalším procesu přípravy a realizace díla připraveni přispět svými všestrannými odbornými znalostmi a zkušenostmi k ochraně tohoto mimořádně zachovaného hmotného historického pramene a k minimalizaci dalších ztrát autentických a výpovědních hodnot objektu, ke kterým již z podstaty věci bohužel muselo dojít.

Rada Sdružení pro SHP, 6. března 2020 na základě pověření valné hromady Sdružení pro SHP ze dne 27. února 2020.